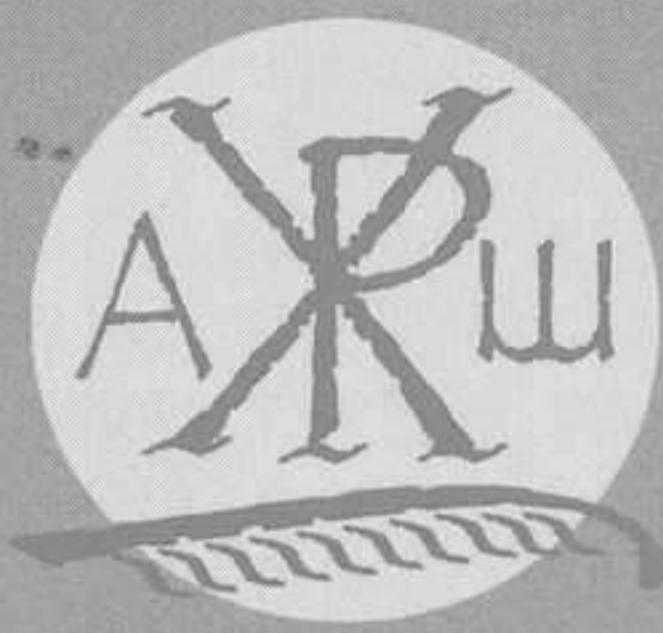

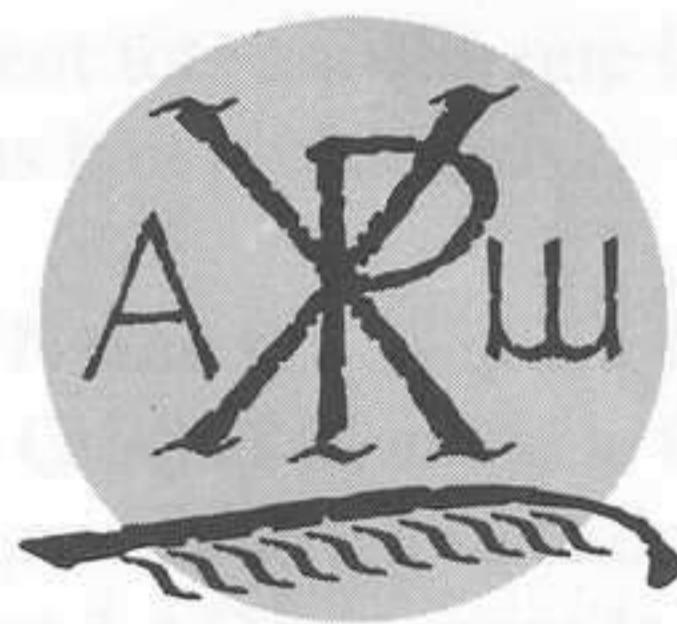
BUTLLETÍ OFICIAL

BISBAT DE MENORCA

Setembre-Octubre, n. 5 - Any de 2006

BUTLLETÍ OFICIAL

BISBAT DE MENORCA

BIBLIOTECA
PÚBLICA MAÓ

Setembre-Octubre, n. 5 - Any de 2006

Imprimeix: Editorial Menorca, S.A.

Dipòsit Legal: ME-283/1992

Fotografia portada: Església del Carme. Maó

SUMARI

Sr. BISBE	297
<i>Homilies</i>	
- Homilia en la festa de la Mare de Déu de Gràcia, 2006	
- Homilia missa a Ràdio Nacional	
<i>Escrits</i>	
- Més sobre “el baptisme”	
- A mis hermanos los presos menorquines	
- Fer options en la vida	
- L'ànima de les missions: la caritat	
- Acompañando y compartiendo	
SANTA SEU	311
ACTIVITATS DEL SR. BISBE	
VICARIA GENERAL	329
SECRETARIA GENERAL	
ORGANISMES DIOCESANS	333
CRÒNICA DIOCESANA	
AGENDA de novembre i desembre 2006	345

HOMILIES

HOMILIA en la festa de la MARE DE DÉU DE GRÀCIA, 2006

En aquesta celebració festiva, unint sentiments i tradicions, tenim presents amb molt d'agraïment tots aquells que la fan possible i farem també memòria d'aquells qui ens han precedit...

Contemplant Maria de Nazaret, a la que a Maó invocam com “Mare de Déu de Gràcia” (plena de Gràcia i Mare de la Gràcia o del regal de Déu que és Jesús), i veient que és presentada com la dona per als altres, la dona que encarna la seu entrega total a Déu servint la cosina Elisabet, preocupant-se pels problemes humans concrets a Canà de Galilea, expropiant-se com a Mare de Jesús al peu de la creu per a convertir-se en mare del deixeble, i acompanyant l’Església naixent a Pentecostès...; els cristians comprenem millor que *la fe actua per la caritat*.

Fa poc, el papa Benet (en l’Encíclica “Deus Caritas est” que serà el rerefons d’aquesta Homilia) presentava la centralitat del Déu Amor i recordava que la fe és una trobada amb Ell i amb el seu do que provoca en nosaltres la necessitat de donar-nos als altres, perquè “*l’Amor a Déu i amor al prójimo son inseparables, son un único manant... todos dos vienen de l’amor recibido de Déu que nos ha estimado primero*” (n 18). O sigui que l’amor del cristià, abans que una llei, és una resposta (n 17) al do de l’amor de Déu que hem experimentat. I ser cristià és, així, comunicar l’amor que se’ns dóna, que ens omple gratuïtament i ens desborda (n 1).

Un amor que es caracteritza pel reconeixement i respecte de l'altre, per l'entrega i la preocupació pel bé de la persona estimada, que comporta l'alegria de la donació, la renúncia i la generositat fins al sacrifici. Donar i rebre, estimar i ser estimat, sabent distingir l'amor vertader del fals, perquè l'amor es pot falsificar, es pot fingir, es pot degradar. Sant Pau ens diu que l'amor vertader “no passa mai” i l'amor fals té data de caducitat. Hauríem de cuidar la capacitat d'estimar com un tresor, com un bé fins i tot d'interès cultural, com allò més decisiu per donar qualitat de vida a les persones i als pobles.

Entre aquells qui “han exercit de manera exemplar aquest amor sobresurt Maria” (n 41), i avui hem proclamat paraules seues que anuncien la vinguda del “Messies dels pobres”: “disparsa els homes de cor altiu, derroca els poderosos del sol i exalça els humils; omple de béns els pobres, i els rics se'n tornen sense res.”

I, quan els cristians hem descobert la dimensió estructural de la pobresa i hem vist que cal convertir també la caritat en esforç alliberador i transformador de les estructures socials injustes, continuam mirant-nos a Maria, aquella que, des de la seu petitesa humana, va ser exaltada a la major dignitat que hagi aconseguit cap criatura... “Gràcies, Pare, perquè has amagat aquestes coses als savis i orgullosos i les has revelat als senzills...”.

En l'Encíclica esmentada, el Papa diu que aconseguir la societat més justa possible no és ‘immediatament’ tasca de l'Església sinó de l'Estat i de la societat, però que l'Església en cap cas “ha de quedar-se al marge” (n 28), sinó que ha de “despertar forces espirituals” que aplanin el camí de la justícia. Açò és per als laics cristians un “deure immediat” (n 29) i ho hauran de fer “cooperant amb els altres ciutadans” en el nivell concret de les institucions i “sota la seuia pròpia responsabilitat”, vivint-ho tot com a expressió de la seuia fe i, per tant, com “caritat social”.

Ens hem de felicitar que, en el nostre món globalitzat i cada vegada més petit, vagin sorgint formes de col·laboració entre persones, grups, entitats civils i eclesiials, més enllà de partits i ideologies, manifestant que formam un sol món, la gran família humana. *“Esteim descobrint, per necessitat, que navegam en un mateix vaixell. I cal optar o per xocar els uns amb els altres, en la intolerància i en l'agressió, o per abraçar-nos en la comprensió i en la complementarietat”.* (P. Casaldàliga, 09/11/06).

Donem gràcies a Déu perquè la solidaritat; la integració dels emigrants, l’eradicació de tota marginació, els drets de les persones i dels pobles... van sentint-se cada dia més com “assumpte de tots”. I perquè tenim un voluntariat civil solidari que dóna pas a quelcom cada dia més estimat i que alguns ja anomenen “ecumenisme de la caritat social cristiana”.

Tanmateix, per a l’Església la caritat és expressió de l’amor al proïsme, pertany a la seu naturalesa i manifestació irrenunciable de la seu pròpia essència (n 25). Per açò cal procurar que la “caritat cristiana i eclesial” (i les Caritas) no es dilueixi en “una organització genèrica” (n 31) d’assistencial social, deixant de costat el que constitueix la seu essència: ha d’esser abans de tot “resposta a una necessitat immediata, en una determinada situació”, com en la Paràbola del Bon Samarità, feta amb competència professional i tècnica, però, sobretot, arrelats en l’amor de Déu i fent-nos mediació d’aquesta experiència per als altres com Maria, la presència de la qual va fer “saltar l’infant dins les entranyes” d’Elisabet omplint-la de l’Esperit Sant” (Lc 1,41).

L’imperatiu permanent per a nosaltres cristians és donar testimoni d’una manera senzilla i directa del Déu revelat per Jesucrist, trobant camins de presència i promovent iniciatives per tal que la gent pugui experimentar que la proposta salvadora de Jesús aporta “sentit” a les diferents experiències de la vida i a la mateixa vida.

Però, diguem-ho una vegada més, tal com vivim la majoria dels batjats, no sempre donem a entendre que l’Evangeli és el criteri fonamental pel qual ens movem..., sobretot quan es tracta d’assumptes relacionats amb els diners, els interessos, la convivència ciutadana, el prestigi, la cultura, la família, l’educació, la solidaritat amb els qui pateixen, etc. Cal REVISAR l’estil de la nostra presència testimonial en el món... sense separar religió i vida.

És urgent oferir signes visibles de grups de cristians testimonis d’un amor universal, que lluiten realment contra tot el que destrueix l’ésser humà, contra tot allò que l’aliena. Que refusen obertament tot tipus de desigualtats i es deixen interpel·lar sobre l’ús dels seus béns. Que pateixen per les divisions i preguen i treballen perquè la unitat progressi. Que viuen atents als problemes que la gent té plantejats i aporten la llum de la fe.

I cal també que les nostres estructures pastorals demostrin capacitat per a posar-se al servei de l'acollida evangèlica, de la trobada humana i de la cordialitat de les relacions, al servei de la generositat, de la justícia i del compromís amb els més fràgils.

Santa Maria, la Mare de l'Amor, ens convida a fer una revisió de la nostra conducta, detallada i exigent per tal de descobrir, amb la gràcia de Déu, si l'amor és allò primordial en la nostra vida, si estam decidits a estimar tots, a estimar en tot, a estimar malgrat i per damunt de tot.

HOMILIA MISSA a RÀDIO NACIONAL (Diumenge 1 d'octubre 2006)

Aunque se habla más y más de la tolerancia como el gran valor para convivir pacíficamente, abundan en los MCS los ejemplos de intolerancia y de violencia y, en los ámbitos sociales y políticos e incluso en nuestro mismo entorno eclesial, podemos estar dando una imagen que tiene más en cuenta aquello de “quien no está conmigo, está contra mí” (Mt 12,3), que la afirmación del evangelio de hoy: “quien no está contra nosotros, está a favor nuestro”.

Demasiadas veces se repiten reacciones inaceptables... como las de la 1^aL, cuando dos ancianos reciben el Espíritu fuera de lo que hoy diríamos “lo oficial”. Pero Moisés, como Jesús después, da una respuesta sorprendente que es un principio fundamental en la Biblia: el bien es siempre un don de Dios independientemente de donde venga. Ni la acción de Dios pertenece sólo al jefe, ni el don profético es nunca ‘monopolio’ de nadie.

Cuando en el Evangelio el discípulo dice a Jesús “se lo hemos prohibido porque no es de los nuestros”, pone de manifiesto el miedo a perder la exclusiva del Maestro, como si únicamente les perteneciera a ellos. Es como reclamar “derechos de autor” cuando una obra no es propia.

Pero Jesús sigue pidiéndonos ver siempre el bien y gozarse de él allá donde se produzca, e invita a no ser cortos de miras adoptando actitudes de

cerrazón y rigidez, porque cada vez que nos cerramos o practicamos la discriminación rechazando o excluyendo, podemos estar cerrando las puertas de aquello que el evangelio de hoy llama “*la vida*” (v.45).

Es cierto que los Doce han sido llamados a seguir a Jesús de cerca, pero no por ello deben mirar por encima del hombro a los que colaboran de manera diferente en el anuncio del reino, aunque sólo sea dándoles un vaso de agua.

El comportamiento distintivo de la Iglesia, la marca de la casa, es practicar la acogida y reconocerse como hermanos. Y esto desautoriza todo espíritu de “capilla”, toda pretensión de que mi manera de hacer las cosas es la única válida. Sea con un estilo o con otro, lo que importa es reconocer el nombre de Jesús delante de un mundo que lo ignora e invocarlo sin creerse propietario del mismo.

El mismo Pedro (en el Libro de los Hechos, 2) explicará que han llegado los tiempos nuevos, los tiempos decisivos inaugurados por la resurrección de Jesucristo en los que el don del Espíritu es dado a judíos y gentiles sin distinción, porque el Espíritu, dirá el mismo Jesús (Ju 3,8) es como el viento que libremente “*sopla donde quiere y, aunque oyes su sonido, no sabes de dónde viene ni a dónde va*”.

Sabiendo, como sabemos, que toda comunidad cristiana tiene limitaciones, imperfecciones, debilidades y miserias, esto nos ha de llevar a reconocer que el Espíritu de Dios es quien la vivifica con sus dones y la santifica con su presencia, y no nuestros criterios humanos. Y, por lo mismo, hemos de pedir el don del discernimiento, la capacidad de saber distinguir entre la obra del Espíritu y la nuestra. Pero distinguir y separar, no es eliminar (“*No apaguéis el Espíritu...*” exhorta san Pablo).

Sentirse los únicos ‘detentores’ de la verdad será siempre un riesgo, pero no caigamos en la tentación de levantar barreras en nombre de interpretaciones personales del único mensaje de Cristo... “alejando” así a aquellos que necesitan encontrar testimonios del amor que une.

Y una segunda cosa hoy: Jesús, no sólo ha pedido que superemos los exclusivismos, la competitividad, la intolerancia, las descalificaciones, sino que pide, además, que vivamos la fe con coherencia. Nos pide rechazar y

superar “con radicalidad” todo aquello que pueda impedirnos “entrar en la vida”. La Geenna... representa la alternativa a la vida, al Reino de Dios.

“*Si algo te escandaliza*”..., es decir, si se convierte en obstáculo para vivir evangélicamente, “corta por lo sano” y sin miramientos.

Y en esta misma línea radical se sitúa el texto de Santiago (2^aL) denunciando lo que hoy llamamos ‘estructuras sociales y económicas’ que generan tantas desigualdades e injusticias.

Nos dice que poner la seguridad en las riquezas es un escándalo, un obstáculo para “entrar en la vida”, y más cuando, para obtenerlas, se utilizan medios deshonestos, se aprovecha abusivamente de los más frágiles, no se paga lo que es justo, se vive dándose al lujo y a los placeres en vez de utilizar las propias riquezas para el bien.

El texto de Santiago es duro, pero no hay que quitarle fuerza (diciendo que “hay ricos y ricos”) ni desviarlo hacia el vecino (pensando: “esto no va conmigo”). El apóstol pone en guardia a aquellos que, perteneciendo a la comunidad cristiana, viven en la riqueza comportándose igual que los que no creen en Jesucristo. Descalifica a quien dedica su vida a enriquecerse y le anuncia, además, la amarga sorpresa de la caducidad de todo lo ganado (5,2-3a).

Será discutible a nivel individual decir que “no hay riqueza inocente”, pero parece indiscutible en el plano colectivo: la historia está llena de ejemplos de países ricos que se enriquecen a expensas de los países pobres.

Pongamos, pues, más empeño en superar la injusticia que suponen las desigualdades y la discriminación, y promovamos en serio una mayor participación de todos en los bienes que el Creador ha dispuesto para todos, proponiendo y practicando alternativas que lleven a construir una nueva sociedad.

ESCRITS

MES SOBRE “EL BAPTISME”

Recolzats en les paraules de Jesús (“*Si un no reneix de l'aigua i de l'Esperit Sant, no pot entrar en el Regne de Déu*”), l’Església sempre va afirmar que els infants no havien de ser privats del Baptisme, encara que no es puguin adonar de la seva importància.

Però, dit açò, és imprescindible que siguin educats en la fe en la què són batiats, perquè no quedi infecund el do que Déu els concedeix “*en la fe de l'Església*”.

Naturalment, la tasca més important en el Baptisme dels infants la tenen els seus PARES: al decidir el Baptisme del seu fill/a, hauran de preveure un temps suficient per a *preparar-se de manera adequada* (espiritual i catequèticament), per a poder *intervenir* en la celebració participant de manera activa i *assumir*, davant Déu i l’Església, els compromisos que deriven de la seva fe i de la seva missió educativa.

Els PADRINS, que són com una ampliació de la família dels infants que reben el Baptisme, es comprometen a *col·laborar amb* els pares perquè el fillet que apadrinen arribi a professar personalment la seva fe algun dia i l’expressi en la realitat de la seva vida. *¿Com assegurar açò si ells mateixos no tenen molt clara la fe i la vida cristiana?*

Normalment, el Baptisme ha de celebrar-se en la pròpia Església Parroquial, perquè es manifesti més clarament com “*sagratament de la fe de l'Església i de la incorporació al Poble de Déu*”, que es fa present i visible en la Comunitat Parroquial. Aquesta té un *paper important en el Baptisme dels infants abans, durant i després de la celebració*.

És a dir: aquests infants (i les seves famílies) tenen *dret a ser acollits, estimats i accompanyats* (ajudats) per la Comunitat Cristiana, la qual no tan sols ha d’ofrir-los els seus serveis catequètics per al seu creixement posterior, sinó la seva amorosa presència ja des del primer moment.

Seria bo repassar el que diu el Directori Diocesà referent al Baptisme. En realitat allò que tots volem és fer les coses el millor possible.

Amb la meva salutació a cadascú,

† Joan, Bisbe de Menorca

(Publicat al FULL DOMINICAL el 17 de SETEMBRE de 2006)

A MIS HERMANOS LOS PRESOS MENORQUINES

En torno a la fiesta de la Merced del año pasado albergué nuevas ilusiones pensando en vosotros y en vuestras familias, y agradecí el Congreso de Pastoral Penitenciaria que acababa de celebrarse abriendo perspectivas y esperanzas “animados –decían– por la fuerza ilusionante del Espíritu del Señor Jesús que nos impulsa a ser Buena Noticia liberadora para los hombres y mujeres internados en nuestras prisiones.”

Por contraste, pocos días después, el 27 de septiembre, me dolió en el alma que un profesional de la radio apoyara el calificativo de “vertedero de personas” refiriéndose a dichos centros.

Quiero que sepáis que nuestra preocupación y trabajo en favor vuestro y de vuestras familias y todo el servicio del voluntariado generoso del Equipo de la Pastoral Penitenciaria va a seguir creciendo, así como la concienciación de toda la Diócesis para incidir en el cambio de mentalidad de la sociedad.

Lo queremos hacer siempre alimentados por la fe en el Dios que, en Jesucristo, dejó bien clara su preferencia por los más frágiles, compartió sufrimientos y abrió vías de liberación, animando y levantando al caído y proclamando el amor fraternal y el perdón como camino de regeneración. Es él quien nos anima también a confiar en el ser humano cuya dignidad deseamos y esperamos esté en centro del sistema penal.

Cuando yo trabajaba en la Pastoral Familiar solíamos decir muy convencidos que “Dios no hace basura” y, por la misma razón, os considero personas dignas de ser bien atendidas y bien acompañadas y jamás “causas

perdidas”, porque, más allá de las circunstancias que los rodearon (o motivaron), es claro que vuestros errores también os provocan sufrimientos a vosotros mismos y abren heridas que hay que curar. Ojalá se encuentren alternativas a la prisión y/o respuestas más adecuadas, nuevos caminos menos dolorosos y más eficaces.

En ello está nuestro Equipo Diocesano de Pastoral Penitenciaria, que seguirá trabajando con esperanza haciéndose presente periódicamente en los módulos, ayudándoos a “vivir” y procurando responder a vuestras necesidades y aminorar el dolor de vuestras familias.

Todo lo ponemos a los pies de Ntra. Sra. de la Merced, acogiéndonos confiadamente a su intercesión ante el Buen Dios de la Misericordia.

Un abrazo a cada uno de vuestro hermano,

† Joan, Obispo de Menorca

(Publicado en el DIARIO MENORCA el 24 de SEPTIEMBRE de 2006)

FER OPCIONS EN LA VIDA

En llegir la intenció que el Papa proposa a l’Apostolat de l’Oració per aquest mes d’octubre (“*que tots els batejats madurin en la fe i la manifestin mitjançant opcions de vida clares i coherents...*”), he pensat en la complexitat que comporta avui tot allò que fa referència a les opciones, atès que formem part d’una humanitat “dominada per l’imperi de l’efímer, on la sensació de provisionalitat governa tota una manera d’entendre l’existència”.

Situats en aquest context cultural que per res no afavoreix els compromisos estables i duradors, els seguidors de Jesús seguim tanmateix convocats a ser “testimonis de l’Infinit” (Rovira Belloso) fent-lo present de manera decidida de paraula i obra, i no sols amb desitjos piadosos.

Els cristians creiem en el Déu que se’ns ha fet present en Jesucrist i hem de sentir-nos responsables de les nostres decisions davant Aquell que ens va cridar, ens va consagrar i ens va enviar. I també davant la Comunitat

eclesial. No ens pot bastar allò de “estar bé amb un mateix” o respondre únicament “davant la meva consciència i honor”... Viure només amb aquests paràmetres ens pot deixar en “fora de joc”.

Aquest és un assumpte delicat que faríem bé de tenir en compte i comentar en els nostres grups i comunitats, perquè ens ha tocat viure en l’era de la subjectivitat i hem de trobar camins de presència transformadora.

Citant estudis del CIS i la Fundació Sta. Maria, un diari publicava fa uns mesos que els espanyols *manifestaven creure en Déu*: Fermament (41,7%), Més bé Sí (31,2%), Dubto (11,7%), Més bé No (5,4%), No en absolut (9,2%) i No contesta (0,8%). A més, *es declaraven*: Catòlic (80,0%), No creient (12,0%), Una altra religió (1,0%), NC (7,0%). Però *afirmaven haver batejat els fills*: Sí (94,5%), No (5,1%), NC (0,4%)...

Cada un traurà les seues pròpies conclusions, sabent que les enquestes són únicament dades de referència, però poden fer-nos pensar.

Ser cristià és una manera de plantejar-se la vida en tots els seus aspectes, pensar-la i viure-la a la llum de Jesucrist i amb coherència, superant “amb radicalitat” tot allò que pugui ser obstacle per a viure evangèlicament.

Aquest darrers diumenges hem proclamat la Carta de Jaume, un text que pot resultar dur però al que no cal llevar-li força ni desviar-ho cap a d’altres: deixem-nos interpell·lar i obrem en conseqüència, proposant i practicant alternatives que porten a construir una nova societat.

Amb la meva salutació a cadascú,

† Joan, Bisbe de Menorca

(Publicat al FULL DOMINICAL el 8 d'OCTUBRE de 2006)

L'ÀNIMA DE LES MISSIONS: LA CARITAT

“Aquí em tens, Senyor, en plena meditació, fent els exercicis del P. Ignasi... ¿Algun dia m’entregaré del tot a tu? I ja saps el que vull dir amb “del tot”: sense lligams, sense impediments barats. ¿Estaré disposat a anunciar-te com ho fa un deixeble teu? Vull entregar-te la meua voluntat, els meus desitjos, la meua vida”.

Són paraules d'un dels missioners més grans de la història, Francesc Xavier, de qui ara celebrem el V Centenari del seu naixement. El seu lliurament personal i extrem neix de l'experiència de la seua trobada amb Jesucrist. Sentint la crida en el seu interior, es decideix a seguir-lo i després, ja missioner a l'Índia, escriu: *“Moltes vegades em vénen pensaments d'anar als estudis d'aqueixes parts, cridant com home que té perduda la raó, i principalment a la Universitat de París, dient a la Sorbona als qui tenen més lletres que voluntat per a disposar-se a fructificar amb elles... ;quants milers de pagans es farien cristians si hi hagués operaris!... ;Quant més consolats viurien!”*.

Ara que tots parlem amb tanta facilitat de globalització, mundialització, revolució tecnològica i canvi d'època, i consumim energies discutint si el Vaticà II va suposar un salt qualitatiu que uns consideren excessiu i d'altres creuen que s'ha quedat insuficient; els cristians hauríem de pensar i viure més en clau evangèlica (alternativa), fent present i creïble el missatge de Jesús enmig d'una societat en la que, sense negar els seus aspectes positius, abunden egoismes i injustícies, individualismes i materialismes.

La revolució tecnològica actual està propiciant un canvi social i hauríem de saber reaccionar de la mateixa manera com va saber fer-ho l'Església accompanyant la societat en el canvi d'època provocat per la revolució industrial (canvis socials, familiars i culturals): llavors varen néixer congregacions religioses per a fer-se càrec, per exemple, d'al·lots abandonats als carrers, de l'educació dels infants pobres, de les mares fadrines, dels malalts, i de tantes altres ‘necessitats’.

Potser la paraula clau d'aquesta nova època hagi de ser *“compartir”* més i més, i açò fer-ho en favor dels desfavorits i les víctimes de l'actual desenvolupament social, sense *“acostumar-nos”* a veure tant normal *“cayucos”* i

“pasteres” a les nostres costes, o autobusos de “comunitaris” (i extra) entrant en la península... cercant millors condicions de vida.

Fa vergonya comparar els comptes de resultats i els beneficis d’algunes empreses amb la dramàtica situació que travessen milions de persones en el món i no podem romandre impassibles. L’Església, tots aquells que la formem, som cridats a ser signe comprometent-nos encara més en la tasca missionera en favor d’aquests països o sectors de població que van quedant-se als marges. I hem d’agrair molt els testimonis de presència i vida dels missioners enmig dels col·lectius més desfavorits, essent la veu dels pobres i liderant la causa de la justícia i del seu desenvolupament.

“*Compartim*”: que la nostra pregària i les nostres aportacions generoses continuïn fent-los costat.

Amb la meva salutació a cadascú.

† Joan, Bisbe de Menorca

(Publicat al FULL DOMINICAL el 22 d'OCTUBRE de 2006)

ACOMPAÑANDO Y COMPARTIENDO

Se me ha pedido colaborar en la Revista RISSAGA y lo hago con mucho gusto, expresando toda mi consideración y respeto hacia las personas y familias que viven situaciones relacionadas con los llamados “Trastornos del estado de ánimo o de la personalidad”.

Observo que casi siempre se habla de estas cosas “desde fuera”, comentando episodios o síntomas y sus consecuencias en el día a día, en las relaciones familiares, sociales, laborales, etc. Parece que ahora todos estamos muy instruidos y creo que usamos con demasiada facilidad y superficialmente cierto vocabulario que indiscriminadamente nos llega a través de la pequeña pantalla o la calle. Todo el mundo usa alegramente términos como: alucinación, delirio, manía, psicosis, depresión, melancolía, ansiedad, esquizofrenia, paranoia...

Sabemos que los trastornos pueden manifestarse en innumerables formas y niveles (físicos y psíquicos) y hemos de dejar su tratamiento en manos de expertos (a los que habría que acudir sin ningún tipo de prejuicio), pero me gustaría que todos estuviéramos convencidos que lo más conveniente y lo más necesario es situarse “*desde dentro*”, acompañando, ayudando y compartiendo la preocupación (y el sufrimiento) y tomando más en serio a la persona o familia afectada.

Creo que lo que tendríamos que plantearnos todos (particulares e instituciones) es cómo ayudar a que haya una atmósfera social (opinión pública) que favorezca la creación de espacios educativos “sanos” (alternativas de “ocio”), apoyando también todo lo que suponga iniciativas de “prevención” y de pronto tratamiento (sin dejar pasar el tiempo innecesariamente), de acogida y aceptación sin temores sociales, de “escucha”, de entorno afectivo tan necesario para todos.

Quiero agradecer expresamente el esfuerzo informativo y “formativo” que viene haciendo la Asociación de Bipolars de les Illes Balears y les animo a seguir sirviendo a esta noble causa.

Con mi saludo a cada uno,

† Joan, Obispo de Menorca

(Publicado en la Revista “RISSAGA”, nº 8, 2006)

411

**DISCURSO DEL PAPA en la Universidad de Ratisbona
ENCUENTRO CON EL MUNDO DE LA CULTURA,
12 de septiembre de 2006**

Fe, razón y universidad. Recuerdos y reflexiones

Eminencias; rectores magníficos; excelencias; ilustres señores; amables señoritas:

Para mí es un momento emocionante encontrarme de nuevo en esta universidad y poder impartir una vez más una lección magistral. A la vez, mi pensamiento vuelve a aquellos años en los que, tras un hermoso período en el Instituto superior de Freising, inicié mi actividad de profesor académico en la universidad de Bonn. Era el año 1959, cuando la antigua universidad todavía tenía profesores ordinarios. Para las cátedras no existían ni asistentes ni dactilógrafos, pero en compensación había un contacto muy directo con los alumnos y sobre todo entre los profesores. Nos reuníamos antes y después de las clases en las salas de los profesores. Los contactos con los historiadores, los filósofos, los filólogos y naturalmente también entre las dos facultades teológicas eran muy estrechos. Una vez cada semestre había un *dies academicus*, en el que los profesores de todas las facultades se presentaban ante los estudiantes de toda la universidad, haciendo así posible una experiencia de universitas —algo a lo que hace poco también ha aludido usted, señor rector—; es decir, la experiencia de que nosotros, a pesar de todas las especializaciones, que a veces nos impiden comunicarnos entre nosotros, formamos un todo y trabajamos en el todo de la única razón con

sus diferentes dimensiones, colaborando así también en la responsabilidad común por el recto uso de la razón. Se trataba de una experiencia viva.

Sin duda, la universidad también se sentía orgullosa de sus dos facultades teológicas. Estaba claro que también ellas, interrogándose sobre la racionabilidad de la fe, realizan un trabajo que necesariamente forma parte del “todo” de la *universitas scientiarum*, aunque no todos podían compartir la fe, por cuya correlación con la razón común se esfuerzan los teólogos. Esta cohesión interior en el cosmos de la razón no se alteró ni siquiera cuando, en cierta ocasión, se supo que uno de los profesores había dicho que en nuestra universidad había algo extraño: dos facultades que se ocupaban de algo que no existía, de Dios. En el conjunto de la universidad existía la convicción, que nadie ponía en discusión, de que incluso frente a un escepticismo tan radical seguía siendo necesario y razonable interrogarse sobre Dios por medio de la razón y que se debía hacer en el contexto de la tradición de la fe cristiana.

Recordé todo esto recientemente cuando leí la parte editada por el profesor Theodore Khoury (Münster) del diálogo que el docto emperador bizantino Manuel II Paleólogo, tal vez en los cuarteles de invierno del año 1391 en Ankara, mantuvo con un persa culto sobre el cristianismo y el islam, y sobre la verdad de ambos. Probablemente fue el mismo emperador quien anotó, durante el asedio de Constantinopla entre 1394 y 1402, ese diálogo. Así se explica que sus razonamientos se recojan mucho más detalladamente que las respuestas de su interlocutor persa. El diálogo se extiende a todo el ámbito de las estructuras de la fe contenidas en la Biblia y en el Corán, y se detiene sobre todo en la imagen de Dios y del hombre, pero necesariamente también en la relación entre las “tres Leyes”, como se decía, o tres “órdenes de vida”: Antiguo Testamento, Nuevo Testamento y Corán. No quiero hablar ahora de eso en este discurso; sólo quisiera aludir a un aspecto —más bien marginal en la estructura de todo el diálogo— que, en el contexto del tema “fe y razón” me ha fascinado y que servirá como punto de partida para mis reflexiones sobre este tema.

En el séptimo coloquio (_____ , controversia) editado por el profesor Khoury, el emperador toca el tema de la “yihad”, la guerra santa. Seguramente el emperador sabía que en la sura 2, 256 está escrito: “Ninguna constricción en las cosas de fe”. Según dicen los expertos, es una de las suras del período inicial, en el que Mahoma mismo aún no tenía poder y estaba

amenazado. Pero, naturalmente, el emperador conocía también las disposiciones, desarrolladas sucesivamente y fijadas en el Corán, acerca de la guerra santa.

Sin detenerse en detalles, como la diferencia de trato entre los que poseen el “Libro” y los “incrédulos”, con una brusquedad que nos sorprende, se dirige a su interlocutor simplemente con la pregunta central sobre la relación entre religión y violencia en general, diciendo: “Muéstrame también lo que Mahoma ha traído de nuevo, y encontrarás solamente cosas malas e inhumanas, como su directriz de difundir por medio de la espada la fe que predicaba”.

El emperador, después de pronunciarse de un modo tan duro, explica luego minuciosamente las razones por las cuales la difusión de la fe mediante la violencia es algo irracional. La violencia está en contraste con la naturaleza de Dios y la naturaleza del alma. “Dios no se complace con la sangre —dice—; no actuar según la razón (_____) es contrario a la naturaleza de Dios. La fe es fruto del alma, no del cuerpo. Por tanto, quien quiere llevar a otra persona a la fe necesita la capacidad de hablar bien y de razonar correctamente, y no recurrir a la violencia ni a las amenazas. (...) Para convencer a un alma razonable no hay que recurrir al propio brazo ni a instrumentos contundentes ni a ningún otro medio con el que se pueda amenazar de muerte a una persona”.

En esta argumentación contra la conversión mediante la violencia, la afirmación decisiva es: no actuar según la razón es contrario a la naturaleza de Dios. El editor, Theodore Khoury, comenta: para el emperador, como bizantino educado en la filosofía griega, esta afirmación es evidente. En cambio, para la doctrina musulmana, Dios es absolutamente trascendente. Su voluntad no está vinculada a ninguna de nuestras categorías, ni siquiera a la de la racionalidad. En este contexto Khoury cita una obra del conocido islamista francés R. Arnaldez, quien observa que Ibn Hazm llega a decir que Dios no estaría vinculado ni siquiera por su misma palabra y que nada le obligaría a revelarnos la verdad. Si fuese su voluntad, el hombre debería practicar incluso la idolatría.

Aquí se abre, en la comprensión de Dios y por tanto en la realización concreta de la religión, un dilema que hoy nos plantea un desafío muy directo. La convicción de que actuar contra la razón está en contradicción con la

naturaleza de Dios, ¿es solamente un pensamiento griego o vale siempre y por sí mismo? Pienso que en este punto se manifiesta la profunda concordancia entre lo que es griego en el mejor sentido y lo que es fe en Dios según la Biblia.

Modificando el primer versículo del libro del Génesis, el primer versículo de toda la sagrada Escritura, san Juan comenzó el prólogo de su Evangelio con las palabras: “En el principio existía el ____”. Esta es exactamente la palabra que usa el emperador: Dios actúa _____, con logos. Logos significa tanto razón como palabra, una razón que es creadora y capaz de comunicarse, pero precisamente como razón. Así san Juan nos dio la palabra conclusiva sobre el concepto bíblico de Dios, la palabra en la que todos los caminos a menudo arduos y tortuosos de la fe bíblica alcanzan su meta, encuentran su síntesis.

En el principio existía el logos, y el logos es Dios, nos dice el evangelista. El encuentro entre el mensaje bíblico y el pensamiento griego no era una simple casualidad. La visión de san Pablo, ante quien se habían cerrado los caminos de Asia y que en sueños vio un macedonio que le suplicaba: “Pasa a Macedonia y ayúdanos” (cf. Hch 16, 6-10), puede interpretarse como una “condensación” de la necesidad intrínseca de un acercamiento entre la fe bíblica y la filosofía griega.

En realidad, este acercamiento ya había comenzado desde hacía mucho tiempo. Ya el nombre misterioso de Dios, pronunciado desde la zarza ardiente, que distingue a este Dios del conjunto de las divinidades con múltiples nombres afirmando sólo su “Yo soy”, su ser, en comparación con el mito es una respuesta con la que está en íntima analogía el intento de Sócrates de vencer y superar al mito mismo. El proceso iniciado junto a la zarza alcanza, dentro del Antiguo Testamento, una nueva madurez durante el desierto, donde el Dios de Israel, entonces privado de la tierra y del culto, se anuncia como el Dios del cielo y de la tierra, presentándose con una simple fórmula que prolonga las palabras de la zarza: “Yo soy”.

Juntamente con este nuevo conocimiento de Dios se da una especie de ilustración, que se expresa drásticamente con la burla de las divinidades que no son sino obra de las manos del hombre (cf. Sal 115). De este modo, a pesar de toda la dureza del desacuerdo con los soberanos helenísticos, que querían obtener con la fuerza la adecuación al estilo de vida griego y a su

culto idolátrico, la fe bíblica, durante la época helenística, salía interiormente al encuentro de lo mejor del pensamiento griego, hasta llegar a un contacto recíproco que después se dio especialmente en la literatura sapiencial tardía.

Hoy sabemos que la traducción griega del Antiguo Testamento, realizada en Alejandría —la Biblia de los “Setenta”—, es algo más que una simple traducción del texto hebreo (sobre la cual habría que dar quizás un juicio poco positivo): en efecto, es un testimonio textual en sí mismo y un importante paso específico de la historia de la Revelación, en el cual se realizó este encuentro de un modo que tuvo un significado decisivo para el nacimiento del cristianismo y su divulgación. En el fondo, se trata del encuentro entre fe y razón, entre auténtica ilustración y religión. Partiendo verdaderamente de la íntima naturaleza de la fe cristiana y, al mismo tiempo, de la naturaleza del pensamiento griego ya fundido con la fe, Manuel II podía decir: No actuar “con el logos” es contrario a la naturaleza de Dios.

Por honradez, en este punto es preciso anotar que, en la tardía Edad Media, en la teología se desarrollaron tendencias que rompen esta síntesis entre espíritu griego y espíritu cristiano. En contraposición al así llamado intelectualismo agustiniano y tomista, con Juan Duns Escoto comenzó un planteamiento voluntarista que, tras sucesivos desarrollos, llevó al final a la afirmación de que sólo conoceríamos de Dios la *voluntas ordinata*. Más allá de esta existiría la libertad de Dios, en virtud de la cual él habría podido crear y hacer también lo contrario de todo lo que efectivamente ha hecho.

Aquí se perfilan posiciones que, sin lugar a dudas, pueden acercarse a las de Ibn Hazm y podrían llevar incluso a la imagen de un Dios arbitrario, que no está vinculado ni siquiera a la verdad y al bien. La trascendencia y la diversidad de Dios se acentúan de una manera tan exagerada, que incluso nuestra razón, nuestro sentido de la verdad y del bien dejan de ser un auténtico espejo de Dios, cuyas posibilidades abismales permanecen para nosotros eternamente inalcanzables y escondidas tras sus decisiones efectivas.

En contraposición a esa visión, la fe de la Iglesia se ha atenido siempre a la convicción de que entre Dios y nosotros, entre su eterno Espíritu creador y nuestra razón creada, existe una verdadera analogía, en la que ciertamente —como dice el IV concilio de Letrán, en el año 1215— las diferencias son infinitamente más grandes que las semejanzas, pero a pesar de ello no

llegan a abolir la analogía y su lenguaje. Dios no se hace más divino por el hecho de que lo alejemos de nosotros con un voluntarismo puro e impenetrable; el Dios verdaderamente divino es el Dios que se ha manifestado como logos y ha actuado y actúa como logos lleno de amor por nosotros. Ciertamente el amor, como dice san Pablo, “rebasa” el conocimiento y por eso es capaz de percibir más que el simple pensamiento (cf. Ef 3, 19); sin embargo, sigue siendo el amor del Dios-Logos, por lo cual el culto cristiano, como dice también san Pablo, es _____, un culto que concuerda con el Verbo eterno y con nuestra razón (cf. Rm 12, 1).

Este acercamiento interior recíproco, que se ha dado entre la fe bíblica y el planteamiento filosófico del pensamiento griego, es un dato de importancia decisiva no sólo desde el punto de vista de la historia de las religiones, sino también desde el de la historia universal, un dato que se nos impone también hoy. Teniendo en cuenta este encuentro, no es sorprendente que el cristianismo, a pesar de su origen y de cierto importante desarrollo en Oriente, haya encontrado por fin su huella históricamente decisiva en Europa. Podemos expresarlo también al contrario: este encuentro, al que se une sucesivamente el patrimonio de Roma, creó a Europa y permanece como fundamento de lo que, con razón, se puede llamar Europa.

A la tesis según la cual el patrimonio griego, críticamente purificado, forma parte integrante de la fe cristiana se opone la pretensión de la deshelenización del cristianismo, pretensión que desde el inicio de la época moderna domina cada vez más la investigación teológica. Si se analiza con esmero, se pueden observar tres oleadas en el programa de la deshelenización: aunque están vinculadas entre sí, son claramente distintas la una de la otra en sus motivaciones y en sus objetivos.

La deshelenización surge al inicio en conexión con los postulados de la Reforma del siglo XVI. Considerando la tradición de las escuelas teológicas, los reformadores se veían ante una sistematización de la fe condicionada totalmente por la filosofía, es decir, ante una determinación de la fe desde el exterior en virtud de una manera de pensar que no derivaba de ella. Así la fe ya no aparecía como palabra histórica viva, sino como un elemento insertado en la estructura de un sistema filosófico.

La sola *Scriptura*, en cambio, busca la forma pura primordial de la fe, tal como está presente originariamente en la Palabra bíblica. La metafísica se

presenta como un presupuesto que deriva de otra fuente, de la que es preciso liberar la fe para que vuelva a ser totalmente lo que era. Con su afirmación de que había tenido que renunciar a pensar para dejar espacio a la fe, Kant actuó según este programa con un radicalismo que los reformadores no pudieron prever. De este modo, ancló la fe exclusivamente en la razón práctica, negándole el acceso a toda la realidad.

La teología liberal de los siglos XIX y XX aportó una segunda oleada en el programa de la deshelenización; su representante más destacado es Adolf von Harnack. En mis años de estudio y en los primeros años de mi actividad académica, este programa ejercía un gran influjo también en la teología católica. Como punto de partida se utilizaba la distinción que Pascal hizo entre el Dios de los filósofos y el Dios de Abraham, Isaac y Jacob. En mi discurso inaugural en Bonn, en 1959, traté de afrontar este asunto y no quiero repetir aquí todo lo que dije en aquella ocasión, pero me gustaría tratar de poner de relieve, al menos brevemente, la novedad que caracterizaba esta segunda oleada de deshelenización con respecto a la primera.

La idea central de Harnack era sencillamente volver al hombre Jesús y a su mensaje fundamental, anterior a todas las elucubraciones de la teología y, precisamente, también antes de las helenizaciones: este mensaje fundamental constituiría la verdadera culminación del desarrollo religioso de la humanidad. Jesús habría acabado con el culto sustituyéndolo con la moral. En definitiva, se presentaba a Jesús como padre de un mensaje moral humanitario.

El objetivo de Harnack, en el fondo, era hacer que el cristianismo estuviera en armonía con la razón moderna, precisamente librándolo de elementos aparentemente filosóficos y teológicos, como por ejemplo la fe en la divinidad de Cristo y en la trinidad de Dios. En este sentido, la exégesis histórico-crítica del Nuevo Testamento, en su visión, volvió a situar la teología en el cosmos de la universidad: para Harnack, la teología es algo esencialmente histórico y, por tanto, estrictamente científico. Lo que investiga sobre Jesús mediante la crítica es, por decirlo así, expresión de la razón práctica y en consecuencia también se puede sostener en el conjunto de la universidad.

En el trasfondo subyace la autolimitación moderna de la razón, expresa da de un modo clásico en las “críticas” de Kant, pero mientras tanto radi-

calizada ulteriormente por el pensamiento de las ciencias naturales. Este concepto moderno de la razón se basa, por decirlo brevemente, en una síntesis entre platonismo (cartesianismo) y empirismo, confirmada por el éxito de la técnica.

Por una parte, se presupone la estructura matemática de la materia, por decirlo así, su racionalidad intrínseca, que hace posible comprenderla y utilizarla en su eficacia práctica: este presupuesto de fondo es, por decirlo así, el elemento platónico en el concepto moderno de la naturaleza. Por otra, se trata de la posibilidad de explotar la naturaleza para nuestros propósitos, y en este caso sólo la posibilidad de controlar la verdad o la falsedad a través de la experimentación puede llevar a la certeza decisiva. El peso entre los dos polos, dependiendo de las circunstancias, puede estar más en uno que en otro. Un pensador tan fuertemente positivista como J. Monod se declaró platónico convencido.

Esto implica dos orientaciones fundamentales para nuestra cuestión. Sólo el tipo de certeza que deriva de la sinergia de matemática y método empírico puede considerarse científica. Lo que pretenda ser ciencia tiene que confrontarse con este criterio. De este modo, también las ciencias referidas al hombre, como la historia, la psicología, la sociología y la filosofía, trataban de acercarse a este canon de valor científico. Por lo demás, para nuestras reflexiones es importante constatar que el método como tal excluye el problema de Dios, presentándolo como un problema a-científico o pre-científico. Pero así nos encontramos ante una reducción del ámbito de la ciencia y de la razón que es preciso poner en discusión.

Volveré más tarde sobre este asunto. Por el momento basta tener presente que en un intento, a la luz de esta perspectiva, de conservar a la teología el carácter de disciplina “científica”, del cristianismo no quedaría más que un miserable fragmento. Pero debemos decir más: si la ciencia en su conjunto es sólo esto, entonces el hombre mismo sufriría una reducción, pues los interrogantes propiamente humanos, es decir, “de dónde” viene y “a dónde” va, los interrogantes de la religión y de la ética, no pueden encontrar lugar en el espacio de la razón común descrita por la “ciencia” entendida de este modo y tienen que desplazarse al ámbito de lo subjetivo. El sujeto, basándose en su experiencia, decide lo que considera sostenible en el ámbito religioso, y la “conciencia” subjetiva se convierte, en definitiva, en la única instancia ética.

Sin embargo, de este modo la ética y la religión pierden su poder de crear una comunidad y se convierten en un asunto totalmente personal. La situación que se crea es peligrosa para la humanidad, como se puede constatar en las patologías que amenazan a la religión y la razón, patologías que necesariamente deben explotar cuando la razón se reduce hasta tal punto que las cuestiones de la religión y la ética ya no le interesan. Lo que queda de esos intentos de construir una ética partiendo de las reglas de la evolución, de la psicología o de la sociología, es simplemente insuficiente.

Antes de llegar a las conclusiones a las que lleva todo este razonamiento, quiero referirme brevemente a la tercera oleada de la deshelenización, que se está difundiendo actualmente. Teniendo en cuenta el encuentro entre múltiples culturas, se suele decir hoy que la síntesis con el helenismo, realizada en la Iglesia antigua, fue una primera inculturación, que no debería ser vinculante para las demás culturas. Estas deberían tener derecho a volver atrás hasta el punto anterior a esa inculturación, para descubrir el mensaje fundamental del Nuevo Testamento e inculturarlo de nuevo en sus ambientes particulares.

Esta tesis no está totalmente equivocada, pero es torpe e imprecisa. En efecto, el Nuevo Testamento fue escrito en griego e implica el contacto con el espíritu griego, un contacto que había madurado en el desarrollo precedente del Antiguo Testamento. Ciertamente, en el proceso de formación de la Iglesia antigua hay elementos que no deben integrarse en todas las culturas. Sin embargo, las decisiones fundamentales que atañen precisamente a la relación de la fe con la búsqueda de la razón humana forman parte de la fe misma y son sus desarrollos, acordes con su naturaleza.

Así llego a la conclusión. Este intento, realizado sólo a grandes rasgos, de crítica de la razón moderna desde su interior, de ninguna manera incluye la opinión de que hay que regresar al período anterior a la Ilustración, rechazando las convicciones de la época moderna. Se debe reconocer sin reservas lo que tiene de positivo el desarrollo moderno del espíritu: todos nos sentimos agradecidos por las maravillosas posibilidades que ha abierto al hombre y por los progresos que se han logrado en el campo humano.

Por lo demás, la ética de la investigación científica —como ha aludido usted, rector magnífico—, debe implicar una voluntad de obediencia a la verdad y, por tanto, debe ser expresión de una actitud que forma parte de

las decisiones esenciales del espíritu cristiano. Por consiguiente, nuestra intención no es retirarnos o hacer una crítica negativa, sino ampliar nuestro concepto de razón y de su uso. Porque, mientras nos alegramos por las nuevas posibilidades abiertas a la humanidad, también vemos los peligros que emergen de estas posibilidades y debemos preguntarnos cómo podemos evitarlos. Sólo lo lograremos si la razón y la fe se vuelven a encontrar unidas de un modo nuevo, si superamos la limitación, autodecretada, de la razón a lo que se puede verificar con la experimentación, y le abrimos nuevamente toda su amplitud. En este sentido, la teología, no sólo como disciplina histórica y ciencia humana, sino como teología auténtica, es decir, como ciencia que se interroga sobre la razón de la fe, debe encontrar espacio en la universidad y en el amplio diálogo de las ciencias.

Sólo así se puede entablar un auténtico diálogo entre las culturas y las religiones, un diálogo que necesitamos con urgencia. En el mundo occidental está muy difundida la opinión según la cual sólo la razón positivista y las formas de la filosofía derivadas de ella son universales. Pero las culturas profundamente religiosas del mundo consideran que precisamente esta exclusión de lo divino de la universalidad de la razón constituye un ataque a sus convicciones más íntimas. Una razón que sea sorda a lo divino y que relegue la religión al ámbito de las subculturas, es incapaz de entrar en el diálogo de las culturas. Con todo, como he tratado de demostrar, la razón moderna propia de las ciencias naturales, con su elemento platonico intrínseco, conlleva un interrogante que la trasciende, como trasciende las posibilidades de su método.

La razón moderna tiene que aceptar sencillamente la estructura racional de la materia y la correspondencia entre nuestro espíritu y las estructuras racionales que actúan en la naturaleza como un dato de hecho, en el que se basa su método. Pero de hecho se plantea la pregunta sobre el porqué de este dato, y las ciencias naturales deben dejar que respondan a ella otros niveles y otros modos de pensar, es decir, la filosofía y la teología.

Para la filosofía y, de modo diferente, para la teología, escuchar las grandes experiencias y convicciones de las tradiciones religiosas de la humanidad, especialmente las de la fe cristiana, constituye una fuente de conocimiento; no aceptar esta fuente de conocimiento sería una grave limitación de nuestra escucha y nuestra respuesta.

Aquí me vienen a la mente unas palabras que Sócrates dijo a Fedón. En los diálogos anteriores se habían referido muchas opiniones filosóficas erróneas; y entonces Sócrates dice: “Sería fácilmente comprensible que alguien, a quien le molestaran todas estas opiniones erróneas, desdeñara durante el resto de su vida y se burlara de toda conversación sobre el ser; pero de esta forma renunciaría a la verdad de la existencia y sufriría una gran pérdida”.

Occidente, desde hace mucho, está amenazado por esta aversión contra los interrogantes fundamentales de su razón, y así sólo puede sufrir una gran pérdida. La valentía para abrirse a la amplitud de la razón, y no la negación de su grandeza, es el programa con el que una teología comprometida en la reflexión sobre la fe bíblica entra en el debate de nuestro tiempo. “No actuar según la razón, no actuar con el logos, es contrario a la naturaleza de Dios”, dijo Manuel II, partiendo de su imagen cristiana de Dios, respondiendo a su interlocutor persa. En el diálogo de las culturas invitamos a nuestros interlocutores a este gran logos, a esta amplitud de la razón. Redescubrirla constantemente nosotros mismos es la gran tarea de la universidad.

* * *

NOTA

El Santo Padre desea publicar más adelante una redacción del mismo enriquecida con notas. Por tanto, la actual debe considerarse provisional.

© Copyright 2006 - Libreria Editrice Vaticana

la Universidad es una institución que contribuye a formar personas más preparadas para la vida social, cultural y política, que tienen una visión crítica y constructiva de la sociedad, que son capaces de pensar y actuar de manera independiente y responsable, que tienen una ética personal y social basada en los principios de la justicia, la igualdad, la libertad, la dignidad humana y el res�cto a los demás, y que tienen una visión positiva del desarrollo sostenible y la sostenibilidad. La Universidad es un espacio de aprendizaje y desarrollo personal y profesional, que promueve la investigación, la innovación, la creatividad, la reflexión crítica y la formación integral de las personas, que contribuye al desarrollo de la sociedad y a la promoción de la cultura y el conocimiento. La Universidad es un espacio de encuentro entre personas de diferentes orígenes y culturas, que se reúnen para compartir ideas, experiencias y conocimientos, y que promueve la convivencia pacífica y res�ctuosa entre todos los miembros de la comunidad universitaria.

La función social de la Universidad es una función fundamental de la institución y la sociedad, como centro de conocimiento y desarrollo de las personas que contribuyen a la construcción de la sociedad, en el sentido de que su actividad es dirigida al desarrollo de la sociedad y a la promoción de la cultura y el conocimiento. La Universidad es un espacio de encuentro entre personas de diferentes orígenes y culturas, que se reúnen para compartir ideas, experiencias y conocimientos, y que promueve la convivencia pacífica y res�ctuosa entre todos los miembros de la comunidad universitaria.

Para la Universidad y su entorno, para la sociedad, es fundamental que la Universidad sea un espacio de conocimiento y comprensión de las realidades y problemáticas de la sociedad, así como de la cultura, en el sentido de que su actividad es dirigida al desarrollo de la sociedad y a la promoción de la cultura y el conocimiento. La Universidad es un espacio de encuentro entre personas de diferentes orígenes y culturas, que se reúnen para compartir ideas, experiencias y conocimientos, y que promueve la convivencia pacífica y res�ctuosa entre todos los miembros de la comunidad universitaria.

ACTIVITATS DEL SR. BISBE

SETEMBRE 2006

Dia 1

- Participa en els Exercicis Espirituals al Toro, amb el clergat de Menorca.

Dia 2

- Reunió amb l'Equip responsable de l'IDITEM.
- Trobada amb els Responsables d'àrea, Directors de Secretariats i Capellans.
- Convivència amb els candidats al Diaconat Permanent i els responsables diocesans.

Dia 3

- As Castell, presideix la presa de possessió del nou Rector. Visita la Comunitat de GG. Carmelites.
- A Ciutadella, visita la Comunitat de RR. del Seminari i dina amb els residents de la Casa sacerdotal.

- Convivència amb els membres del Consell diocesà d'economia.

Dia 4

- A Cal Bisbe, rep visites i despatxa assumptes.
- Visita dos capellans a casa seva.
- Reunió amb el Conseller Delegat d'Editorial Menorca.
- A Maó, a les dependències d'Es Diari, presentació de la Revista de les Festes de la Mare de Déu de Gràcia.

Dia 5

- Reunió amb Vicari General i Ecònom Diocesà.
- Paricipa a la reunió del Patronat de Xipell.
- Assisteix a l'homenatge de l'Ajuntament de Maó al missioner menorquí P. Manolo Bonet.

Dia 6

- A Maó, visita un capellà malalt a l'hospital.
- A Sant Francesc de Ciutadella,

celebra els Sagaments de la Iniciació Cristiana d'una adulta.

- Reunió amb l'Equip Diocesà del MSC.

Dia 7

- Reunió amb els seminaristes majors de Menorca i el Rector.

Dia 8

- A Maó, visita les RR. Concepcionistes, presideix Processó i Missa solemne amb motiu de la Festa de la Mare de Déu de Gràcia i dina amb els capellans a la Casa Sacerdotal.

Dia 9

- Rep una representant dels Focolaris a Catalunya.
- Visita un capellà gran a casa seva.

Dia 10

- Celebra l'Eucaristía dominical a Sant Francesc de Ciutadella (Catedral).

Dia 12

- A Ibi (Alacant), participa a la celebració dels 250 anys de recuperació de la Imatge de la Mare de Déu dels Desemparats.

Dia 13

- A Sta. Maria, Maó, presideix l'Eucaristia-funeral de Mn. Miquel Tutzó Melià.

Dia 14

- A Palma de Mallorca, participa a la celebració dels 150 anys de fundació de les GG. FF. de la Misericòrdia.

Dia 15

- Rep visites a Cal Bisbe.

Dia 16

- Confirmacions a St. Esteve, Ciutadella.

Dia 17

- A Sta. Eulàlia, Maó, celebra l'Eucaristia dominical i presenta nova etapa pastoral "in solidum" amb El Carme i St. Francesc.
- Assisteix a part de la trobada de principi de curs dels Equips de la Mare de Déu.
- Visita la Comunitat de Filles de la Caritat del Col·legi Sant Josep, Maó.

Dia 18

- A Cal Bisbe rep visites i despatxa assumptes.

Dia 19

- Visita un capellà ingressat a la Clínica.
- Reunió amb col·laboradors.

Dia 20

- Reunió amb els dos nous seminaristes majors i el Rector del Seminari.

- A Ciutadella, assisteix a una conferència al Centre Social "Sa Nostra".

Dia 21 - 22

- A Badajoz, celebra l'aniversari de l'ordenació presbiteral amb els condeixebles.

Dia 23

- A Huelva, participa a la presa de Possessió del nou Bisbe Diocesà.

Dia 25

- A Madrid, rep la Medalla al Mèrit Social que la Direcció General d'assumptes Penitenciaris ha concedit a la Diòcesi de Menorca.

Dia 26

- A Maó, visita un capellà ingressat a l'Hospital.
- A Cal Bisbe, reunió de la Comissió Diocesana de Patrimoni.

Dia 27

- Rep visites a Cal Bisbe.
- Reunió ordinària del Col·legi de Consultors.

Dia 28

- Despatxa amb col·laboradors.
- Visita dos capellans grans.
- Al Seminari, participa a l'obertura de Curs de l'Institut diocesà de Teologia.

Dia 29

- Visites a Cal Bisbe.
- Al Seminari, participa al dinar de germanor amb motiu de la celebració de sant Rafel.
- Reunió amb el Consell de gestió.
- Participa a la reunió ordinària del Capítol de la Catedral.

Dia 30

- Celebra l'Eucaristia i participa a la festa de la Parròquia Sant Rafel.

OCTUBRE 2006

Dia 1

- Celebra l'Eucaristia dominical que transmet Ràdio Nacional R1.
- Al Centre Catequístic Sant Miquel celebra l'Eucaristia dominical i participa a la festa del Titular.

Dia 2

- A l'ermita de la M. de Déu de Gràcia, celebra l'Eucaristia amb motiu de la Festa de la Policia Nacional.
- Visita la Comunitat del Toro.
- A Sant Francesc de Maó, Eucaristia i enviament de monitors de Vida Creixent de l'arxiprestat.
- Reunió amb el responsable diocesà de Missions.

- A Cal Bisbe, Consell Diocesà d'Economia.

Dia 3

- Rep visites a Cal Bisbe i despatxa assumptes.
- As Mercadal, Eucaristia i enviatament de monitors de Vida Creixent de l'arxiprestat del Centre.

Dia 4

- Al Seminari, participa al Recés del clergat i a la celebració de la festivitat de Sant Francesc amb els capellans residents i la comunitat de Franciscanes Filles de la Misericòrdia.
- Reunió amb el Rector del Seminari.
- A Sant Francesc de Ciutadella, celebra el Sagrament de la Confirmació en l'Eucaristia amb motiu de la festa del Titular.
- Visita la Comunitat de RR. Clarisses.

Dia 5

- A Cal Bisbe rep visites i despatxa assumptes.
- A Maó, participa a la celebració de sant Francesc a la Casa sacerdotal.
- Visita un capellà a l'hospital.

Dia 6

- A Ciutadella, visita la Família Oleo per tal de donar-los el condol per la mort del germà En Josep M^a (a.c.s.)

- As Castell, participa a un programa de ràdio.
- Al Toro, celebra "*l'enviament*" dels Mestres Cristians i Professors de Religió de les Escoles publiques i concertades i dels Instituts de Menorca.

Dia 7

- A Sant Francesc de Ciutadella, presideix l'Eucaristia-funeral d'En Josep Mª Oleo.
- A Sant Miquel, celebra l'Eucaristia vespertina (dominical).

Dia 8

- A Maó, a Sant Francesc, celebra el Sagrament de la Confirmació en l'Eucaristia dominical.
- A Cal Bisbe, rep representants de la JOC de Catalunya i Balears.

Dies 9-12

- A Los Negrales (Madrid), participa al 1er. Congrés Mundial de TV Catòliques.

Dia 13

- Visita els 2 seminaristes menorquins que estudien a Salamanca.

Dia 14

- A Madrid, celebra l'Eucaristia de casament d'amics de la seva 1ª Parròquia.

Dia 15

- Visita la Comunitat de GG FF al Toro.

- As Mercadal, visita la Família Orfila per tal de donar-los el condol per la mort de la mare (a.c.s.)

Dia 16

- A Cal Bisbe rep visites i despatxa assumptes.
- Reunió amb el Patronat de la Fundació “Bon Pastor”.

Dia 17

- A Maó, reunió amb el Missioner P. Bonet i el responsable diocesà de Missions.
- Es sotmet a una petita intervenció a l'Hospital de Maó.

Dia 18

- Reunió ordinària del Consell de Presbiteri.
- Rep visites al Seminari.
- Entrevista a la COPE.

Dia 19

- Visites a Cal Bisbe.
- Reunió amb l'Equip Diocesà de CARITAS.

Dia 20

- Reunió a les dependències d'Es Diari.
- A Maó, reunió amb el Batlle.
- Reunió amb el responsable diocesà del Catecumenat.

Dia 21

- Despatxa amb col·laboradors.

Dia 22

- Comparteix taula amb els residents a la Casa Sacerdotal de Ciutadella.
- Celebra l'Eucaristia dominical a Sant Rafel.

Dia 23

- A Cal Bisbe, rep visites i despatxa assumptes.
- Visita un capellà malalt a casa seva.

Dia 24

- A Ciutadella, celebra l'Eucaristia a Sant Antoni Mª Claret, en el dia del Titular.

Dies 25 i 26

- Al Toro, participa a les sessions de Formació Permanent del clergat.

Dia 27

- A Cal Bisbe rep visites i despatxa assumptes.

Dia 28

- Reunió ordinària del Consell Diocesà de Pastoral.
- Al Toro, dina amb els seminaristes del Menor en família i els seus formadors.

Dia 29

- Celebra l'Eucaristia dominical a Sant Llàtzer de València, de la que havia estat Rector als anys 80.

- Participa a l'Eucaristia d'acció de gràcies pels 25 anys de capellà del Bisbe d'Eivissa, Mons. Vicente Juan, al seu poble natal Tavernes de Valldigna.

Dia 30

- Reunió de la Província Eclesiàstica.
- Visita seminarista menorquí a València.
- Participa en el culte a la Mare de Déu de la Consolació i visita el seu santuari.
- Encuentro amb el Regne del Santíssim.

Dia 31

- A Cal Bisbe vegades i despatxa.
- A l'església parroquial de Sant Joan Baptista, participa en la missa de la festa del Corpus Christi.
- Visita la Catedral de Santa María de la Asunción que adorà la Virgen de la Consolació.

Dia 31

- A Cal Bisbe, despatxa amb col·laboradors.

Dia 31

- Visita la Catedral de Santa María de la Asunción que adoró la Virgen de la Consolació.

VICARIA GENERAL

Ciutadella, 16 d'octubre de 2006

FORMACIÓ PERMANENT

Benvolguts germans preveres:

Amb el nou curs ja en marxa tenim a la vista la primera formació permanent. Serà els dies 25 i 26 d'aquest mes, al Toro.

Ens dirigirà les jornades el P. Ildefonso Camacho Laraña, SJ, Rector de la Facultat de Teologia de Granada, amb el tema “Profundizar en la Doctrina Social de la Iglesia a través del reciente Compendio: ¿qué nos aporta para la acción pastoral?”. Serà convenient dur el Compendi.

Començarem el dimecres a les 10,30 en sessió de matí i capvespre, acabant a les 17,00. El dijous començarem a la mateixa hora i acabarem amb el dinar. Ja sabeu la petició de sempre: avisau les monges.

Rebeu una cordial salutació.

Rafel Portella Moll
Vicari General

JORNADA DE PIRAGÜISMO
- Jornada para las aguas de
capilla del Río de Mayo.
Mesa. Visita de las aldeas
que forman la Región.

Día 37

- Cet noche de pesca en
el río Grande.

Día 38

- Recorrido de la Ruta de los Pueblos
Indígenas.
- Visita comunidades indígenas en
Villarrica.

2002: "el verano" o "el abuelo"

PROGRAMACIÓN

- Día 1: Llegada a Santiago. Visita a la casa de la cultura de la comuna de La Florida.

- Día 2: Visita a la casa de la cultura de la comuna de La Florida. Visita a la casa de la cultura de la comuna de La Florida. Visita a la casa de la cultura de la comuna de La Florida.

- Día 3: Visita a la casa de la cultura de la comuna de La Florida. Visita a la casa de la cultura de la comuna de La Florida.

Itinerario final
Lunes 25 de febrero

- Día 4: Visita a la casa de la cultura de la comuna de La Florida.

- Día 5: Visita a la casa de la cultura de la comuna de La Florida.

SECRETARIA GENERAL

N O M E N A M E N T S

**EL BISBE DE MENORCA JOAN PIRIS FRÍGOLA
ha nomenat amb data 17 d'Agost de 2006:**

*** Mn. ANTONI FULLANA MARQUÈS, MODERADOR de l'Equip Pastoral que formen "in solidum" (c.517&1) les Parròquies N^a S^a DEL CARME, SANTA EULÀLIA i SANT FRANCESC, de l'arxiprestat de MAÓ, d'acord amb els preveres de les Comunitats parroquials afectades i agrant molt la bona disposició dels tres Consells de Pastoral.**

ORGANISMES DIOCESANS

CONSELL DEL PRESBITERI

FULL INFORMATIU DEL CONSELL DEL PRESBITERI

A les 10,30 hores del dimecres, dia 18 d'octubre, al Seminari, sota la presidència del Sr. Bisbe Joan Piris Frígola, es reuneix el Consell del Presbiteri per a l'última sessió, havent-se ja acomplert el termini de cinc anys per al qual fou constituït amb els presents membres. Excusa l'assistència per malaltia Mn. Rafel Portella; tots els altres consellers hi participen.

Després de la pregària, es llegeix l'acta que és aprovada.

Servei pastoral al món educatiu vinculat a l'església

Des de l'arxiprestat de Ciutadella es valora la proposta del document de feina presentat pel Sr. Bisbe, sobre tot pel que fa a la seva intencionalitat i objectius. Es considera que es podrien començar a donar passes en la direcció que marca el document *creant una comissió dins el Secretariat d'Ensenyança*, amb la participació dels religiosos i religioses que són titulars dels centres educatius d'església. Aquest és un moment oportú per estrènyer els lligams de col·laboració pastoral entre l'església diocesana i les escoles confessionals concertades. Es creu que algú ha d'iniciar els contactes, comptant amb un equip.

Des de l'arxiprestat de Maó es diu que els primers que han de conèixer el document de feina i els objectius que proposa la diòcesi són els propis col·legis d'església. La seva opinió i disponibilitat són determinants. Cada congregació religiosa responsable d'un col·legi té el seu carisma, prepara els seus propis professors i afronta el futur dels centres de manera autònoma. Tot i que els religiosos que es dediquen a l'ensenyament han quedat molt reduïts i van molt atrafegats, estan en bona disposició per a un treball pastoral coordinat i de conjunt, però els altres professionals laics, en la seva majoria, no se'ls veu gaire predisposats per a invertir més dedicació i implicació personal en la formació religiosa que el centre ofereix. Les motivacions dels pares per elegir determinats col·legis per als seus fills sembla que no vénen majoritàriament marcades per la identitat cristiana dels centres. Això demana realisme i anàlisi conjunta per determinar què es pot fer i fins on es pot arribar. El distanciament que hi ha hagut entre l'escola confessional i la diòcesi s'ha de superar definitivament. De fet, tot el col·lectiu dels professionals de l'ensenyament dels centres d'església participen poc en les ofertes de formació que s'ofereixen des de la diòcesi. Un camí possible per iniciar un procés és *convocar els directius dels centres i els grups de pastoral* per engegar la proposta i determinar les possibilitats.

Des de l'arxiprestat del Centre es comunica que hauria estat més interessant que els responsables dels col·legis catòlics de Menorca haguessin reflexionat abans sobre el document que es presenta. El que la diòcesi proposa en aquest àmbit concret de la pastoral sempre ha d'estar en sintonia amb el que considerin oportú els responsables i educadors dels centres. Es destaca, també, la importància de seleccionar bé els professionals, assegurant la seva qualitat humana i cristiana. D'altra banda, es veu necessari recuperar l'esperit de servei a la comunitat que els fundadors de les escoles de religiosos/es van donar a través del propi carisma: l'atenció als pobres.

Totes aquestes aportacions van ser llargament reflexionades i aprofundides pels consellers. Del debat se'n poden treure unes conclusions en les quals confluixen les diverses opinions:

La qüestió plantejada d'un servei pastoral en el món educatiu vinculat a l'església és oportuna i necessària. Es viu un moment en la diòcesi i en els col·legis concertats en el qual es té consciència que ens necessitem mútuament i ens podem enriquir i col·laborar junts en la formació humana i cristiana dels alumnes i famílies que han escollit aquests centres. Hi ha una

receptivitat per acollir l'ajuda que ve de la diòcesi, i les parròquies necessiten vincular-se més amb aquests centres on hi són presents els adolescents i al·lots. S'ha d'harmonitzar, per tant, el treball pastoral a les parròquies amb el treball pastoral als col·legis.

Les dificultats per fer possible aquest servei hi són. Com que tots els col·legis estan majoritàriament en mans de seglars, i la presència gairebé testimonial dels religiosos tendirà a reduir-se encara més, s'ha de comptar sobretot amb els seglars, a més de tenir el suport dels religiosos. Despertar l'interès en els professors és prioritari i constitueix una de les majors dificultats.

És convenient que el Sr. Bisbe faci la visita pastoral a tots els col·legis confessionals. Així coneixerà millor les persones, el treball que s'hi fa, les dificultats i mancances, etc. També podrà estalonar més directament la feina educativa i encertar en la mútua col·laboració.

La reflexió i aprofundiment sobre el document presentat s'ha d'ampliar. És convenient que es presenti als col·legis; una reunió de tots els directors amb el Sr. Bisbe pot ser un bon punt de partida. Allà es pot determinar on i com fer aquesta reflexió.

Es veu possible i convenient, també, fer una reunió conjunta de tots els equips de pastoral dels col·legis religiosos i responsables de l'entitat titular. Conèixer-se, posar en comú allò que es fa, coordinar, etc. pot ser un bon començament. Es coneixerà millor la predisposició dels professionals, i, amb realisme, es podrà programar d'acord amb allò que es necessita i s'espera.

Algú ha d'enengregar aquest procés i fer els contactes. Sembla convenient que es pugui comptar amb un equip.

Informacions, precs i suggeriments

Es dóna informació de la Jornada Diocesana d'animació de la Pastoral Social a Ciutadella, dia 18 de novembre. També, de les Jornades de Formació Permanent del clergat sobre Doctrina Social de l'Església, dirigides pel Rector de la Facultat de Teologia de Granada P. Ildefonso Camacho

S.J., i de la trobada de l'Abat de Montserrat al Toro amb el clergat (dia 10 de novembre).

Es reparteix als consellers, llegeix i comenta una carta enviada per Mn Joan Febrer, director de l'IDITEM, al Consell del Presbiteri “sobre la línia i la pluralitat en les Jornades de Teologia”.

Es suggereix que Mn. Florenci Sastre sigui el responsable de la Mutual del Clergat a Menorca, en substitució de Mn. Miquel Tutzó, recentment traspassat.

El Sr. Bisbe agraeix la disponibilitat i el treball dels membres del Consell del Presbiteri durant aquests cinc anys. D'acord amb els estatuts, es procedirà a la seva renovació.

Josep Manguán, secretari

Després d'una breu exposició dels resultats dels exercicis de formació organitzats pel Consell del Presbiteri, el Sr. Bisbe explica que els exercicis han estat molt ben rebuts i que els resultats han estat molt bons.

Després d'una breu exposició dels resultats dels exercicis de formació organitzats pel Consell del Presbiteri, el Sr. Bisbe explica que els exercicis han estat molt bons.

Després d'una breu exposició dels resultats dels exercicis de formació organitzats pel Consell del Presbiteri, el Sr. Bisbe explica que els exercicis han estat molt bons.

Després d'una breu exposició dels resultats dels exercicis de formació organitzats pel Consell del Presbiteri, el Sr. Bisbe explica que els exercicis han estat molt bons.

Després d'una breu exposició dels resultats dels exercicis de formació organitzats pel Consell del Presbiteri, el Sr. Bisbe explica que els exercicis han estat molt bons.

Després d'una breu exposició dels resultats dels exercicis de formació organitzats pel Consell del Presbiteri, el Sr. Bisbe explica que els exercicis han estat molt bons.

Després d'una breu exposició dels resultats dels exercicis de formació organitzats pel Consell del Presbiteri, el Sr. Bisbe explica que els exercicis han estat molt bons.

Després d'una breu exposició dels resultats dels exercicis de formació organitzats pel Consell del Presbiteri, el Sr. Bisbe explica que els exercicis han estat molt bons.

CRÒNICA DIOCESANA

SETEMBRE

• ***HOMENATGE AL P. MANOLO BONET***

El capvespre del dia 5, en el saló de plens de l’Ajuntament de Maó, el P. Manolo Bonet, Pare Blanc i missioner menorquí a Binde, Ghana, des de 1973, rebé el reconeixement de la societat menorquina, expressada per l’Ajuntament de Maó, que li feia entrega de la medalla d’or de la ciutat. La llarga activitat missionera de Bonet és coneguda i estimada a tota Menorca. I ha aconseguit mobilitzar gent i recursos, tant dels particulars com de les institucions públiques. Per açò aquest homenatge va més enllà de la ciutat de Maó, que el va promoure. L’últim projecte que està realitzant és la construcció d’un hospital a Binde. Juntament amb ell va rebre la medalla d’or de la ciutat el cantautor Joan Manuel Serrat. El cantant va dir de Manolo Bonet que “fa que el millor de cadascú aflori”. Serrat es va oferir a fer un concert a favor de l’hospital que s’està construint a Binde.

Mn. Vicente Macián dirigía, en el diari *Menorca*, una carta abierta al P. Bonet en la que le decía, entre otras cosas: “Recibirás esta tarde la medalla de oro de Mahón. Condecoración merecida con toda justicia. La trayectoria ejemplar de toda tu vida, admirada por todos los menorquines, creyentes y no creyentes, será reconocida pública e institucionalmente en el acto solemne de hoy.”

Enhorabuena, Manolo! Me alegra profundamente y te felicito de todo corazón.”

“En el Seminario diocesano se consolidó tu vocación missionera que concretarías posteriormente optando por la Congregación de los Padres Blancos... En Binde se han actualizado al máximo todas las cualidades de tu persona. En Binde se han hecho visibles tus capacidades, todos los talentos que Dios depositó en tu persona, puestos al servicio de la misión, entendida en el sentido integral y genuino: evangelizar humanizando, consagrado generosa y desprendidamente a todo el poblado, cristianos y no cristianos, estimulando su cooperación en el desarrollo del mismo, al tiempo que atendías pastoralmente a la comunidad católica.”

“La energía de tu carácter, tu capacidad de iniciativa, el tesón de tu voluntad, la simpatía de tu trato, el ejemplo de tu trabajo personal directo, la convicción con que has ido exponiendo tus planes, te han ganado en Menorca un aprecio y admiración extraordinarios, entre creyentes y no creyentes, en todos los ambientes y edades, además de atraer a muchas personas a la colaboración personal en Binde, e involucrar a las administraciones y empresas.”

“El hospital de Binde, una realidad ya muy consolidada, y el reconocimiento como municipio, del territorio, a punto de hacerse ya efectivo, son y serán pruebas fehacientes de la eficacia auténtica de tu labor missionera en dicho poblado.”

“Manolo, enhorabuena! Un abrazo fraternal.”

• ***150 ANIVERSARI, GERMANES FRANCISCANES
FILLES DE LA MISERICÒRDIA***

El 14 de setembre es clausurava l'any jubilar que, amb motiu del 150 aniversari de la fundació de la Congregació, s'havia inaugurat just un any abans.

L'Església menorquina ha rebut, en moltes poblacions, el servei generós d'aquestes religioses. Avui resten tres comunitats amb serveis ben significatius:

- A Ciutadella: Atenció al Seminari i a la Casa Sacerdotal.

- A Ferreries: treball al parvulari de l'Església.
- As Mercadal: Atenció al Santuari de la Mare de Déu del Toro.

Com a cloenda de l'any jubilar, se celebrà l'Eucaristia presidida pel Sr. Bisbe i concelebrada per gran nombre de sacerdots de la diòcesi. Hi van ser presents, del Consell General de l'Orde, la Mare General Antonia Barrilero, la Secretària, Paulina Aguirre i Magdalena Fiol. De la Delegació vingueren: Miquela Allés, Delegada; la Vicària, Isabel Picó, i l'Administradora, Margarita Calafat.

En el moment de les ofrenes hi hagué una representació simbòlica de cada un dels països on la Congregació té una casa. El grup de ball menorquí Es Rebst remarcà l'acte de les ofrenes amb una dansa molt acurada i elegant i van oferir un paner amb productes del país. La diòcesi va entregar a les monges un quadre amb les fotografies de les religioses de l'Orde que havien prestat els seus serveis a Menorca.

Finalment, a Sa Posada, hi hagué un generós refrigeri per a tothom.

• ***INICI DE CURS DELS EQUIPS DE LA MARE DE DÉU***

El diumenge 17 de setembre , al col·legi La Salle de Maó, es va celebrar la jornada d'inici de curs del moviment de caire familiar anomenat Equips de la Mare de Déu.

Hi assistiren un centenar de matrimonis. Seguint la tradició d'iniciar la jornada de convivència amb una xerrada, vàrem comptar amb mossèn Lluc Riera, Vicari general de la diòcesi de Mallorca, que desenvolupà el tema “Transmissió de la fe i família”. Amb paraules senzilles va fer una profunda reflexió sobre l'actualitat de la qüestió Després de la xerrada ens vàrem reunir en grups, triats a l'atzar, per tractar de com viure la nostra dimensió missionera envers la pròpia i les altres famílies intercanviant experiències i punts de vista en un diàleg distès, al temps que respectuós.

El dinar va transcorrer en un ambient de sana alegria, no en va formem una gran família arreu de l'illa que, a part de compartir uns objectius comuns, ha fet arrelar en nosaltres els vincles d'una preciosa amistat.

El capvespre, durant la celebració de la Missa, es va produir la renovació dels càrrecs de Cap de Sector i enllaços amb l'Intersector de Catalunya. Na Carme i en Toni, na Magda i en Tiago. Sabem que ho faran tan bé com ho han fet na Maria i en Cami, na Martina i en Sebastià. Un gran aplaudiment mostrà l'agraïment per la bona tasca duita a terme.

Amb el cànctic de “L’hora dels adéus”, i formant un gran cercle, començà el nou curs que reunirà els equips amb el seriós compromís de seguir vivint la fe en família.

• ***RECONEXEMENT A LA PASTORAL PENITENCIÀRIA***

En la festivitat de la Mercè, patrona de les Institucions Penitenciàries, El Sr. Bisbe Joan rebia la medalla de plata al Mèrit Social Penitenciari, concedida per la Direcció General d’Institucions Penitenciàries. Aquest guardó, en la persona del Bisbe Joan era el reconeixement de l’activitat pastoral que desenvolupa el Secretariat de pastoral Penitenciària, dirigit per na Isabel Serra. Aquest Secretariat està treballant molt intensament per la millora de vida dels presos menorquins i dels seus familiars; per salvar la barrera de la distància geogràfica que els separa. Darrerament el Secretariat ha impulsat i gestionat l’obertura d’una Unitat Dependent que doni acollida als presos de tercer grau, que reuneixin les condicions per a poder complir la resta de la seva condemna més a prop de les famílies, i que serveixi per a la progressiva integració social dels presos.

Amb paraules dirigides als presos, el Sr. Bisbe es va comprometre a continuar treballant per a ells:

“Quiero que sepáis que nuestra preocupación y trabajo a favor vuestro y de vuestras familias, todo el servicio del voluntariado generoso del equipo de la Pastoral Penitenciaria va a seguir creciendo, así com la concienciación de toda la diócesis para incidir en el cambio de mentalidad de la sociedad”.

La Directora General d’Institucions Penitenciàries, Mercedes Gallizo, digué en el seu discurs:

“Quiero también, brevemente, hacer referencia a quienes, desde fuera del sistema penitenciario, nos ayudan a que podamos cumplir nuestros fines.

Todos ellos lo hacen por convicción y por conciencia. La conciencia no es patrimonio de nadie más que de los que la ejercitan. La conciencia expresa lo mejor de un ser humano que entiende que el mundo es muy mejorable, y que se compromete. Como lo hace la Pastoral Penitenciaria, a varios de cuyos miembros reconocemos hoy, a personas de base y a dos obispos; el de Barbastro –Ambrosio Echebarria– que fue impulsor de la Pastoral, y el de Menorca, que ha abierto camino ofreciendo sus recursos para ayudar a quienes lo necesitan en su isla. La Pastoral Penitenciaria es muy querida para esta Institución. Ayudando a quienes más ayuda necesitan, nos ayudan a todos”.

L'acte de lliurament tingué lloc en el Círculo de Bellas Artes de Madrid, amb assistència del Ministre d'Interior Alfredo Pérez Rubalcaba.

OCTUBRE

- ***JORNADA DIOCESANA DE FORMACIÓ PER A CATEQUISTES***

El dia 12 d'octubre, festivitat de la Mare de Déu del Pilar, va tenir lloc, al Santuari de la Mare de Déu del Toro, la jornada de formació per a catequistes, que va aplegar uns 115 catequistes de l'illa.

Els membres del Secretariat diocesà de catequesi havien preparat aquesta jornada de formació, conscients que la catequesi és un moment essencial del procés evangelitzador, i del qual el catequista és una peça imprescindible en aquest art d'educar la fe. Per açò volem col·laborar en satisfer el desig dels catequistes en preparar-se per a complir responsablement la seva missió.

Aquest dia de convivència, també és un moment privilegiat per conèixer-se millor i poder compartir experiències. Les propostes que s'oferiren als participants van ser les següents:

1. El catequista viu i transmet l'Evangeli. Introducció a la lectura creient de la Bíblia.

Profesor: Mn. Josep Escós. Rector de Navarcles, bisbat de Vic.
Coordinador de les carpetes: "Llegir la Bíblia en grup" editades per l'Associació Bíblica de Catalunya.

- Distingir entre teologia i moral.
- Una cosa és conèixer i creure en Jesucrist i una altra és portar-se bé.
- Correm el perill de moralitzar i llavors no evangelitzem.

Evangelitzar és:

- Deixar-se seguir per Jesucrist
- Conèixer-lo

Per tant cal:

Captar el nivell de seducció que tenen els catequistes (cadascú)

Donar mètodes d'estudi d'Evangeli per poder conèixer-lo molt millor.

2. El nou compendi del Catecisme de l'Església catòlica. Una nova eina en mans dels catequistes.

Profesor: Mn. Gerard Villalonga. Llicenciat en Dret Canònic amb especialitat en Jurisprudència, per la Universitat Gregoriana de Roma. Rector de la Catedral i de St. Francesc de Ciutadella.

El Catecisme de l'Església catòlica (1992) és, en primer lloc, text de referència segura i autèntica per a l'ensenyament de la doctrina catòlica i per a l'elaboració de catecismes locals.

Ha tingut una favorable i gran acollida per part de tots els sectors del poble de Déu i molt especialment, dels catequistes.

Secretariat Diocesà de Catequesi

El compendi del Catecisme (2005) és una síntesi fidel i segura del Catecisme de l'Església catòlica. A partir d'aquest text, les persones poden abastar, amb una sola mirada de conjunt, el panorama complet de la fe catòlica. Gràcies al compendi podem conèixer i comprendre millor el catecisme.

L'assimilació del compendi és un nou impuls per als catequistes de cara a la renovació del seu compromís d'evangelització i d'educació de la fe.

Presentació del Catecisme de l'Església catòlica

- 1) Presentació del Compendi
- 2) Aproximació dels catequistes al Catecisme i al Compendi
- 3) Exercici pràctic
- 4) Diàleg i conclusions
- 5) La catequesi d'adolescents: un repte i una oportunitat.

Professor: Mn. Joan Amich. Cap del departament d'adolescència i joves del SIC. És Delegat diocesà del Catecumenat de la diòcesi de Girona.

3. La situació de la Catequesi amb adolescents. Les línies de fons de la catequesi que incideixen més en aquesta etapa. Quins tipus de catequesi avui amb els adolescents?

La proposta catequètica actual per a aquestes edats, del SIC. La confirmació en l'etapa de l'adolescència.

Elements pràctics per a la preparació de la Confirmació. Valoració i conclusions.

La jornada, que va començar a les 10 de matí, va acabar passada mitja tarda amb la celebració de l'Eucaristia, que presidí Mn. Rafel Portella, Vicari General de la diòcesi, en el transcurs de la que va tenir lloc l'enviament dels catequistes a la missió d'evangelitzar els catequitzands de l'illa.

• ***PREVERES, FORMACIÓ PERMANENT***

Ildefonso Camacho Laraña sj. Rector de la Facultat de Teologia de Granada, va ser entre nosaltres els dies 25-26 per dirigir les Jornades de Formació Permanent dels Preveres.

A partir del Compendi de Doctrina Social de l'Església, tractà amb els preveres, quina és la seva funció en aquest camp, de manera que els laics puguin actuar prenent compromisos en el terreny social, polític i econòmic, d'acord amb les directrius de l'Església.

En manifestacions fetes al diari Menorca, opina que, en general, hi ha poc coneixement de la Doctrina Social de l'Església i que es manifesten unes certes resistències a acceptar-la i a entrar en el compromís social. Veu molt coherent que aquest compromís porti a l'affiliació política, malgrat el partit no defensi tots els ideals cristians. Però en aquest cas se li demana al cristianitat una actitud crítica de discerniment, i no una adhesió incondicional.

En el terreny econòmic, la gent és propensa a resoldre necessitats immediates, perquè és allò que veu i que dóna resultat. Per açò senyala tres nivells d'actuació econòmica:

1. Tasques assistencials d'actuació; urgents.
2. Tasques de formació i promoció de les persones necessitades.
3. Detecció de les causes que provoquen la pobresa i el desequilibri i planejar-ne les solucions.

que el deporte es una actividad que integra el desarrollo de la salud. Es necesario que se realice trabajo Docente que apoye el desarrollo de las competencias en el deporte.

Dentro de estos cambios se incluye:

- Cognitivo: se refiere a los cambios que ocurren en la percepción y el pensamiento. Los cambios cognitivos se basan en la adquisición de conocimientos y en el desarrollo de habilidades.

- Declarativo: se refiere a la

adquisición de conocimientos y la forma en la que se organizan. El tipo declarativo es el más básico ya que comprende el desarrollo de las competencias y el desarrollo de las habilidades.

El tipo declarativo del deporte es: **“Los deportes son una actividad física que consiste en la realización de un número determinado de movimientos”**.

Este tipo declarativo es el que se aplica en la enseñanza del deporte, ya que es el que se aplica en la descripción de la actividad, de la competencia y de su logro. “La Competencia es la actividad que se realiza en el deporte. La actividad consiste en la realización de un número determinado de movimientos que se realizan en el deporte, con el fin de conseguir el resultado deseado”.

En el caso de la enseñanza del deporte, el tipo declarativo es el que se aplica en la descripción de la actividad, de la competencia y de su logro. La actividad consiste en la realización de un número determinado de movimientos que se realizan en el deporte, con el fin de conseguir el resultado deseado. La actividad consiste en la realización de un número determinado de movimientos que se realizan en el deporte, con el fin de conseguir el resultado deseado.

En el caso de la enseñanza del deporte, el tipo declarativo es el que se aplica en la descripción de la actividad, de la competencia y de su logro. La actividad consiste en la realización de un número determinado de movimientos que se realizan en el deporte, con el fin de conseguir el resultado deseado.

Profesor: Dña. Ana Pauch. Cap del Departamento de Educación Física y Deporte. Director del Colegio de la Universidad Central.

AGENDA

NOVEMBRE 2006

4	Jornada diocesana de Cáritas (El Toro)
8	Preveres: Recés al Seminari
11	Reunió dels Consells Parroquials d'Economia
15	Preveres: Trobada amb el Bisbe
18	Jornada del Voluntariat
18	Confer: Recés (El Toro)
18	Animadors de cant litúrgic: Preparació Advent-Nadal
19	Dia de l'Església Diocesana
25	Pastoral Penitenciària: Trobada amb les famílies
26	Crist Rei. Dia de la catequesi

DESEMBRE 2006

2	Recés d'Advent al Toro
3	Inici de l'Advent
3	Pregària Vocacional
6	Preveres: Recés d'Advent al Toro
8	Jornada de Teologia (El Toro)
22	Escoltes: Entrega de la Llum de la Pau de Betlem
25	Festa de Nadal
27	Trobada festiva preveres
28	Pastoral Universitària: Trobada de Nadal
29	J.O.C. Pregària de Nadal
31	Festa de la Sagrada Família

